

Короткий зміст лекцій

Змістовий модуль I. Введення до клінічної психодіагностики. Методи об'єктивної клінічної оцінки, патопсихологічний експеримент та особистісні опитувальники.

Тема 1. Вступ до клінічної психодіагностики. Методологічні аспекти клінічної психодіагностики особистості. Особистість як об'єкт клінічного дослідження.

Поняття клінічного діагнозу. Клінічний стиль мислення на противагу психометричному. Розуміння особистості в клінічному підході. Особистість психодіагноста. Основні групи діагностичних методик. Структура психологічного висновку. Характеристика ставлення до дослідження. Ознаки адекватного ставлення до дослідження. Ознаки неадекватного ставлення до дослідження. Ознаки формального ставлення до дослідження. Характеристики контакту з досліджуваним. Етика проведення клінічної психодіагностики.

Тема 2. Методи об'єктивізації клінічної оцінки особистості. Клінічне інтерв'ю та клінічна бесіда.

Принципи проведення діагностичної бесіди. Поведінкова діагностика в процесі бесіди. Клінічне інтерв'ю. Загальна стратегія інтерв'ювання у клініці. Види діагностичних питань в діагностичному інтерв'ю. Тематичні галузі загального клінічного інтерв'ювання. Принципи стосунків в процесі інтерв'ювання. Тактичні прийоми в ході інтерв'ювання. Принципи початкової фази інтерв'ю. Рекомендації по ходу інтерв'ю. Оцінка психічного стану в процесі інтерв'ювання. Схема оцінки психічного стану та поведінки пацієнта.

Перелік пунктів оцінки поведінки та ставлення (Саттлер). Шкала оцінки тривоги Гамільтона (HARS), Структуроване інтерв'ю для шкали оцінки депресії Гамільтона (HRSD). Шкала оцінки депресії Монтгомері-Асберг (MADRS).

Тема 3. Методи оцінки психічних процесів.

Короткий огляд основних методів дослідження психічних процесів. Методи дослідження уваги та сенсомоторних реакцій. Коректурна проба Бурдона. Рахунок за Крепеліним. Чергування антонімів та синонімів. Додавання та віднімання з почергово змінюваними числами. Модифіковані таблиці Шульте. Коректурна проба з переключенням. Переплутанні лінії. Методика Мюстенберга. Методики дослідження пам'яті. Тест на зорову та слухову пам'ять. Проби на запам'ятовування. Проби на асоціативну пам'ять. Опосередковане запам'ятовування. 10 слів. 30 малюнків. Дослідження пам'яті за допомогою шкали Векслера. Тест Бентона. Методики дослідження мислення. Складання картинок з відрізків. Розуміння оповідань. Розуміння сюжетів картин. Встановлення послідовності подій. Класифікації. Виключення зайвого.

Розуміння приказок. 50 слів. Піктограми. Асоціативний експеримент. Підбір слів-антонімів.

Тема 4. Використання типологічних та характерологічних методик в дослідженні особистості. ММРІ та 16 РР.

Історія створення. Цілі, задачі використання. Особливості процедури тестування. Інструкція. Аналіз та інтерпретація результатів. Шкали валідності (показник α , шкали F, L, K), клінічні шкали (Hs, D, Hy, Pd, MF, Pa, Pt, Sc, Ma, Si). Модифікація тесту Л.М. Собчик (СМИЛ). Аналіз профілю. Написання заключення. Більш сучасні форми опитувальника ММРІ-2, ММРІ-А, ММРІ-RF. ММРІ 2 – нова версія тесту. ММРІ-2: субшкали Харріса-Лінгоса, змістові шкали, додаткові шкали, шкали Psy-5, реструктуровані клінічні шкали. Шістнадцять особистісних факторів Кеттела. Історія розробки методики. Цілі застосування, інструкція, хід проведення, аналіз та інтерпретація.

Змістовий модуль II. Проективні методи у дослідженні особистості.

Тема 5. Методика Роршаха та її використання в клініці.

Історія розробки тесту. Перцепт-аналіз як один з підходів в інтерпретації методики Роршаха. Опис методики та техніка дослідження. Особливості таблиць. Інтерпретаційне значення таблиць. Кількість відповідей та врахування часу дослідження. Знайомство з протоколом методики. Локалізація відповідей. Визначення особливостей локалізацій відповідей. Знайомство з кодуванням. Значення локалізацій. Детермінанти відповідей. Кодування детермінант відповідей. Значення детермінант. Характеристика змісту методики. Оригінальність-популярність інтерпретацій, їх значення. Особливі феномени. Структура особистості за Роршахом та аналіз психограми.

Тема 6. Тематичний аперцептивний тест.

Історія розробки тесту. Задачі, використання та обґрунтування методики ТАТ. Знайомство з робочими матеріалами. Стимулювання проєктивних ситуацій кожною окремою картою. Хід дослідження. Підготовка суб'єкта. Обстановка під час тестування. Інструкції до першої серії (форма А та Б). Інструкції до другої серії (форма А та Б). Наступне інтерв'ю. Аналіз та інтерпретація історій. Підготовка дослідника. Необхідна початкова інформація. Аналіз змісту. Герой. Мотиви тенденції та почуття героїв. Потреби: приниження, досягнення, агресивність (фізична-соціальна, фізична-асоціальна, руйнування), вплив, аутоагресія, опіка, пасивність, секс, залежність, самозаглибленість, здобутки, приєднання, автономність, безвідповідальність, спостережливість, творчість, повага, збудливість, демонстративність, гармонійність. Внутрішні стани: конфлікт, емоційна нестійкість, зневіра,

тривога, захопленість, підозрілість, ревності. Сили, що діють в оточенні героя. Тиски: приєднання (товариськість, емоційність), агресивність (емоційна, фізична-соціальна, фізична-асоціальна, знищення власності), домінування (примус, позбавлення волі, спонукання), виховання, відмова, потреба або втрата (потреба, втрата), фізична небезпека (активність, відсутність опори), фізична травма. Наслідки. Тема. Інтереси та стосунки. Інтерпретація результатів. Глибинна інтерпретація та глибинний аналіз.

Змістовий модуль III. Дослідження самооцінки, емоційних станів та поведінкових проявів пацієнтів.

Тема 7. Дослідження самооцінки методикою Дембо-Рубінштейн. Методи дослідження тривоги та депресії.

Історія створення методики Дембо-Рубінштейн. Самооцінка та захисні механізми особистості. Процедура проведення. Основи інтерпретації. Основні параметри самооцінки. Висота актуальної самооцінки. Нерівномірність самооцінки. Висота ідеальної самооцінки. Рівень об'єктивної оцінки своїх можливостей. Співвідношення між параметрами самооцінки. Шкали «задоволеність собою» та оптимізм. Аналіз міри викривлення самооцінки. Шкала ситуаційної та особистісної тривоги Спілбергера (STAI): хід проведення та інтерпретація. Інтегративний тест тривожності (ИТТ): хід проведення та інтерпретація. Шкала самооцінки депресії Зунга (SDS): хід дослідження та інтерпретація. Опитувальник депресивної симптоматики (IDS–SR16) (хід дослідження та інтерпретація). Опитувальник депресії Бека (BDI): хід дослідження та інтерпретація. Госпітальна шкала тривоги та депресії (HADS): хід дослідження та інтерпретація. Опитувальник депресивних станів (ОДС) : хід дослідження та інтерпретація. Шкала «рівень невротичної астенії (УНА): хід дослідження та інтерпретація. Шкала «Індекс біпорлярності».

Тема 8. Опитувальники та шкали психічних станів, що передують хворобі.

Шкала психологічної експрес-діагностики рівня невротизації. Тест нервово-психічної адаптації. Опитувальник «Визначення нервово-психічного напруження». Шкала зневіри.

Опитувальники психосоматичного спектру. Методика «Тип поведінкової активності» ТПА, Торонтська алекситимічна шкала. Гісенський опитувальник соматичних скарг. Опитувальник Коллер для вивчення міри задоволеності пацієнта своїм функціонуванням в різних сферах.